

หัวข้อวิทยานิพนธ์ : ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพของอาสาสมัคร
สาธารณสุขประจำหมู่บ้านตำบลฟ้าฮ่าม อำเภอเมืองเชียงใหม่
จังหวัดเชียงใหม่

ชื่อผู้วิจัย : นาง จิราภรณ์ เรืองสงคราม

สาขาวิชา : สาขาวิชาสาธารณสุขศาสตร์

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

: อาจารย์ ดร. รพีพร เทียมจันทร์

: รองศาสตราจารย์วราภรณ์ ศิริสว่าง

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านตำบลฟ้าฮ่าม อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ กลุ่มตัวอย่างคือ อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) จำนวน 113 คน รวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้ประยุกต์ใช้แนวคิด ของ PRECEDE PROCEED MODEL ขั้นตอนที่ 4 ประกอบด้วยข้อมูลส่วนบุคคล ปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้อ ปัจจัยเสริม และ พฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพของ อสม.ตำบลฟ้าฮ่าม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนาและหาความสัมพันธ์โดยใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สันและทดสอบแบบ Chi-square

ผลการศึกษา พบว่า อสม. ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไปสถานภาพผู้จบการศึกษาระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่า อาชีพแม่บ้าน มีรายได้เฉลี่ยมากกว่า 11,001 บาท และมีระยะเวลาการเป็นอสม. เป็นระยะเวลา 1 - 5 ปี และการศึกษาปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้อและปัจจัยเสริมพบว่า ปัจจัยนำด้านความรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพ พบว่า อสม. มีความรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมสุขภาพอย่างถูกต้อง ร้อยละ 80.5 ซึ่งอยู่ในระดับ ดีและนอกจากนี้ยังพบว่าปัจจัยนำในด้านทัศนคติกับพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพ อยู่ในระดับ ดี ($\mu = 3.12, p = 0.06$)

ปัจจัยเอื้อในด้านระยะเวลาการเป็น อสม. ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพ พบว่าอยู่ในระดับ ดี ($\mu = 2.95, p = 0.04$) และในด้านทักษะการปฏิบัติงานกับพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพอยู่ในระดับ ดี ($\mu = 2.87, p = 0.05$)

ปัจจัยเสริมในการได้รับข้อมูลข่าวสารและความรู้ในระดับ ดี ($\mu = 2.87, p = 0.07$) การได้รับการฝึกอบรมจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุข อยู่ในระดับ ดี ($\mu = 2.92, p = 0.06$) ด้านการนิเทศงานจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุข อยู่ในระดับ ดี ($\mu = 2.82, p = 0.06$) และ การได้รับงบประมาณต่อพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพอยู่ในระดับ ดี ($\mu = 2.85, p = 0.07$) ด้านพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพพบว่า พฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพของ อสม. มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับดีทุกด้าน โดยด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการจัดการกับความเครียด ($\mu = 2.89, p = 0.07$) และด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการออกกำลังกาย ($\mu = 2.70, p = 0.07$)

ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่างๆ กับพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพ พบว่า ปัจจัยนำด้านข้อมูลส่วนบุคคล ด้านความรู้ และด้านทัศนคติ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value} \leq 0.01, r = 0.32, p\text{-value} \leq 0.04$ ตามลำดับ) ปัจจัยเอื้อด้านระยะเวลาการเป็น อสม. และด้านทักษะการปฏิบัติงานต่อพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = 0.40, p\text{-value} \leq 0.05, r = 0.54, p\text{-value} \leq 0.04$ ตามลำดับ) ปัจจัยเสริมด้านการได้รับข้อมูลข่าวสารและความรู้ ด้านการได้รับการฝึกอบรมจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ด้านการนิเทศงานจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุข และ ด้านการได้รับงบประมาณ ต่อพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพ พบว่า ปัจจัยเสริมกับพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพมีความสัมพันธ์กัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = 0.53, p\text{-value} \leq 0.03, r = 0.39, p\text{-value} \leq 0.04, r = 0.66, p\text{-value} \leq 0.05, r = 0.76, p\text{-value} \leq 0.04$ ตามลำดับ)

คำสำคัญ พฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพ, อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน

Title : Factors Related to Health Promoting Behaviors of Village
Health Volunteers at Faham Subdistrict, Mueang Chiang Mai District,
Chiang Mai Province

Program : Public Health

Author : Jiraporn Ruangsongkram

Thesis Advisor : Lecutur Dr. Rapeeporn Tiamjan Chairman
: Associate Professor Waraporn sirisawang Member

ABSTRACT

The purpose of this study was to investigate factors related to health promoting behaviors of health volunteers at Faham subdistrict, Mueang Chiang Mai district, Chiang Mai province. The samples were 113 health volunteers. Data was collected by using questionnaires developed by applying the concepts of PRECEDE-PROCEED Model at the fourth step including personal information, predisposing, enabling, and reinforcing factors, and health promoting behaviors of health volunteers. Data were analyzed using descriptive statistics, and the correlations were examined by using Pearson correlation and Chi-square tests.

The results showed that the health volunteers were mostly women aged 60 years or more, married, and completed primary education or lower. Most of them were housewives earning more than 11,001 baht and being a volunteer for a period of 1-5 years. The results of studying predisposing, enabling, and reinforcing factors showed that the predisposing factor, in terms of knowledge, concerning the behaviors that promote healthy volunteers, was understood correctly (80.5%), which was at a good level. In addition, it was also found that the predisposing factor, in terms of attitude and health promoting behaviors, was also at a good level ($\mu = 3.12$, $p = 0.06$).

The enabling factor, in terms of duration being a health volunteers, which affected health promoting behaviors, was at a good level ($\mu = 2.95$, $p = 0.04$) while the enabling factor, in terms of practical skill and health promoting behaviors, was also at a good level ($\mu = 2.87$, $p = 0.05$).

The reinforcing factor, in terms of obtaining information and knowledge, was at a good level ($\mu = 2.87$, $\rho = 0.07$) health worker training was at a good level ($\mu = 2.92$, $\rho = 0.06$) supervision was at a good level ($\mu = 2.82$, $\rho = 0.06$) as well as budget and health promoting behaviors was at a good level ($\mu = 2.85$, $\rho = 0.07$). Regarding health promoting behaviors, it was found that health promoting behaviors of the health volunteers were at a good level in all domains. The highest score, on average, was stress management ($\mu = 2.89$, $\rho = 0.07$) while the lowest score was exercise ($\mu = 2.70$, $\rho = 0.07$).

The relationship between factors and health promoting behaviors showed that the predisposing factor, in terms of personal information, knowledge and attitudes, was significantly correlated with health promoting behaviors ($p\text{-value} \leq 0.01$, $r = 0.32$, $p\text{-value} \leq 0.04$ respectively). The enabling factor, in terms of duration being a health volunteers and the operational skill of health promoting behaviors, was significantly correlated with health promoting behaviors ($r = 0.40$, $p\text{-value} \leq 0.05$, $r = 0.54$, $p\text{-value} \leq 0.04$, respectively). Regarding the reinforcing factor, in terms of obtaining information and knowledge, health worker training, supervision, and budget for health promoting behaviors, it was found that the reinforcing factor and health promoting behaviors were significantly correlated ($r = 0.53$, $p\text{-value} \leq 0.03$, $r = 0.39$, $p\text{-value} \leq 0.04$, $r = 0.66$, $p\text{-value} \leq 0.05$, $r = 0.76$, $p\text{-value} \leq 0.04$, respectively).

Keywords: health promoting behaviors, health volunteers.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จเรียบร้อยได้เนื่องจากผู้วิจัยได้รับความกรุณาจากอาจารย์ ดร.รพีพร เทียมจันทร์ และ รองศาสตราจารย์ วราภรณ์ ศิริสว่าง อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำข้อคิดเห็น ตลอดจนตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆด้วยความเอาใจใส่อย่างดี โดยตลอด ขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์นายแพทย์ นิพนธ์ เสริมพาณิชย์ ประธานคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ที่ได้ให้แนวคิดและคำแนะนำเพิ่มเติมทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญทุกท่านที่กรุณาตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ตลอดจนให้ข้อเสนอแนะต่างๆเป็นอย่างดี ขอขอบพระคุณอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านตำบล ฟ้ายาม ทุกคนที่ให้ความร่วมมือในการเก็บข้อมูลครั้งนี้

ขอขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านที่อบรมสั่งสอนให้วิชาความรู้รวมถึงบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องที่กรุณาให้คำแนะนำและช่วยเหลือประสานงานให้สำเร็จด้วยดี

ขอขอบพระคุณผู้บริหารเทศบาลตำบลฟ้ายาม และ เพื่อนร่วมงานของผู้วิจัยทั้งในอดีตและปัจจุบันที่คอยเป็นกำลังใจและช่วยเหลือมาตลอด

ขอขอบพระคุณบิดามารดาครอบครัว ผู้เป็นกำลังใจและให้การสนับสนุนช่วยเหลือในทุกด้านจนกระทั่งประสบความสำเร็จได้ในทุกวันนี้

จิราภรณ์ เรืองสงคราม